

prima instanță: N. Pasecinic
instanța de apel: N. Vascan, E. Fistican, V. Negru

dosarul nr. 2ra-1168/17

Î N C H E I E R E

21 iunie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Valeriu Doagă
Ion Druță
Tamara Chișca-Doneva

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de către
Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Duca Valeriu
împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu
Procuratura Generală al Republicii Moldova cu privire la încasarea prejudiciului
material și moral,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 14 decembrie 2016, prin care a
fost respins apelul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, admis apelul
declarat de Duca Valeriu, casată parțial hotărârea Judecătoriei Buiucani, mun.
Chișinău din 26 mai 2016 și în partea casată emisă o nouă hotărâre de admitere parțială
a acțiunii,

c o n s t a t ă :

La data de 02 decembrie 2015, Duca Valeriu a depus cerere de chemare în
judecată împotriva Ministerului Justiției al RM cu privire la repararea prejudiciului
material și moral, ca urmare a acțiunilor ilegale ale colaboratorilor de urmărire penală.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că, la 17 decembrie 2013 la
Inspectoratul de Poliție raionul Drochia a fost înregistrată plângerea lui Purcel Igor, iar
la 22 iulie 2014 ofițerul de urmărire penală a emis ordonanța de începere a urmăririi
penale nr. 2014120419 conform componenței de infracțiune prevăzută de art. 361 alin.
(2) lit. b) Cod penal.

Afirmă că la 08 octombrie 2014, a fost recunoscut în calitate de bănuț în cauza
penală sus enunțată și la 22 octombrie 2014, procurorul din Procuratura raionului
Drochia, a emis o ordonanță de încetare a urmăririi penale cu clasarea procesului penal.

Relatează că la 16 ianuarie 2015, procurorul interimar al raionului Drochia, a
emis ordonanța privind abrogarea ordonanței de încetare a urmăririi penale, pe care a
contestat-o, iar la 24 aprilie 2015 prin încheierea Judecătoriei Drochia a fost încetată
procedura soluționării plângerilor lui Duca Valeriu.

Menționează că la 24 aprilie 2015, a primit înștiințare prin poștă de la Procuratura Drochia, că la 15 aprilie 2015 de către procuror a fost adoptată ordonanță de încetare a urmăririi penale nr. 2014120419 cu scoaterea bănuților Scorpan Vasile și Duca Valeriu de sub urmărire penală, pe motivul că faptele comise de către aceștia nu întrunesc elementele componenței de infracțiune prevăzute art. 361 alin. (2) lit. b) Cod penal.

Astfel, reclamantul consideră, că are dreptul la repararea prejudiciului cauzat, luând în calcul că a avut cheltuieli de transport și a pierdut timpul de lucru, și anume la 28 februarie 2014 a fost la audieri la Inspectoratul de Poliție Drochia, unde a pierdut două ore din timpul de lucru și a avut cheltuieli de transport pentru bilet tur-retur în sumă de 174 lei, în total fiind pierdut timpul de muncă de 6 ore (2 ore + 4 ore pe drum), 3 000 lei este salariu mediu pe țară (6 ore * 3 000 lei/173,1 oră = 102 lei, în total 102 + 174,8 lei = 276,8 lei).

Sușține că la 08 august 2014 a participat în procedura de recunoaștere a bănuților și a fost audiat în calitate de bănuțit (2 ore * 3 000 lei/173,1 oră = 34,66 lei), la fel, a participat în ședința de judecată la Judecătoria Drochia (2 ore * 3 000 lei/173,1 oră = 34,66 lei). A mai avut cheltuieli de transport (3 ore * 3 000 lei/173,1 oră = 51,99 lei, prețul билетelor tur-retur în sumă de 174,8 lei, iar în total 34,66 lei + 34,66 lei + 51,99 lei + 174,8 lei = 296,11 lei).

Relevă că la 20 februarie 2015 a participat în ședința de judecată la Judecătoria Drochia (2 ore * 3 000 lei/173,1 oră = 34,66 lei), și a mai avut cheltuieli de transport (3 ore * 3 000 lei/173,1 oră = 51,99 lei, prețul билетelor tur-retur în sumă de 174,8 lei, iar în total - 34,66 lei + 51,99 lei + 174,8 lei = 261,45 lei), și a avut cheltuieli poștale pentru expedierea plângerilor în număr de 10 * 6 lei pentru scrisoare = 60 lei, iar în total prejudiciul material îl constituie: 276,8 lei + 296,11 lei + 261,45 lei + 60 lei = 894,36 lei, luând în calcul rata de inflație de 12%, prejudiciul material constituie 894,36 lei*(1+0,12)=1 001,68 lei.

De asemenea, reclamantul indică că prejudiciul moral constă din perioada îndelungată de atragere la răspundere penală, începând cu 08 octombrie 2014, când a fost recunoscut în calitate de bănuțit și până la 15 aprilie 2015, când a fost încetată urmărirea penală nr. 2014120419 cu scoaterea de sub urmărire penală, deci timp de 6 luni, a fost suspus unor suferințe psihice și umilinței.

Astfel consideră că prejudiciul îl constituie 500 euro, care la momentul depunerii cererii era de 10 500 lei.

Își întemeiază pretențiile în baza art. 3 alin. (1), lit. a), art.6 lit. b), art. 7 lit. g) și art. 11 alin. (1) al Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor de judecată.

Solicită, reclamantul încasarea de la Ministerului Justiției al RM a prejudiciului material în sumă de 1 001,68 lei și a prejudiciului moral în sumă de 10 500 lei, iar în total suma de 11 501,68 lei.

Prin încheierea protocolară a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 20 ianuarie 2016 a fost admis demersul pârâtului Ministerului Justiției al RM privind atragerea în proces a Procuraturii Generale în calitate de intervenient accesoriu.

La data de 11 aprilie 2016, prin intermediul cancelariei reclamantul a depus o cerere de concretizare a pretențiilor, solicitând încasarea prejudiciului material cauzat în sumă de 1 362,24 lei și a prejudiciului moral în mărime de 10 500 lei, iar în total suma de 11 862,24 lei.

Reclamantul și-a majorat cuantumul prejudiciului material, din motivul că a avut cheltuieli suplimentare pentru perioada 02 decembrie 2015 – 10 aprilie 2016, și anume la 30 decembrie 2015 s-a deplasat la Drochia pentru a prezenta ofițerului de urmărire penală mandatul, unde a pierdut 2 ore din timpul de lucru și a avut cheltuieli de transport pentru bilete tur-retur în sumă de 174 lei, astfel fiind pierdut timpul de muncă de 6 ore (2 ore + 4 ore pe drum), 5 000 lei este salariu mediu pe țară (6 ore * 5 000 lei/173,1 oră = 173,31 lei, în total 173,31 + 174 lei= 347,31 lei), iar în afară de aceasta a avut cheltuieli poștale pentru interpelarea unei informații din 02 martie 2016 - 7,5 lei și din 23 martie 2016 - 5,75 lei, astfel prejudiciul material suplimentar este de 360,56 lei, iar în total de 1 362,24 lei.

Prin hotărârea Judecătorei Buiucani, mun. Chișinău din 26 mai 2016 a fost admisă parțial acțiunea, și a fost încasat din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției al RM în beneficiul lui Duca Valeriu suma de 1 000 lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, iar în rest acțiunea a fost respinsă, ca fiind neîntemeiată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 14 decembrie 2016 a fost respins apelul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, admis apelul declarat de Duca Valeriu, modificată hotărârea Judecătorei Buiucani, mun. Chișinău din 26 mai 2016, în partea încasării prejudiciului moral de 1 000 lei și a fost majorată această sumă până la 5 000 lei, în rest cerința privind încasarea prejudiciului moral în sumă de 5 500 lei, a fost respinsă ca neîntemeiată.

A fost casată parțial hotărârea Judecătorei Buiucani, mun. Chișinău din 26 mai 2016 în partea în care s-a respins pretenția reclamantului privind încasarea prejudiciului material în mărime de 1 362,24 lei și în această parte a fost emisă o nouă hotărâre prin care s-a admis parțial cerința reclamantului și s-a încasat din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției al RM în beneficiul reclamantului Duca Valeriu prejudiciul material în sumă de 696 lei cu titlu de cheltuieli de transport și suma de 73,25 lei cu titlu de cheltuieli poștale și în rest s-a respins cerința cu privire la încasarea cheltuielilor pentru timpul pierdut în mărime de 483,28 lei.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut prevederile Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor de judecată, art. art. 1405 alin. (1), 1422, 1423 Cod civil.

Raportând normele legale citate supra la circumstanțele cauzei, instanța de apel a conchis că prima instanță întemeiat a ajuns la concluzia că statul urmează să-i repare lui Duca Valeriu prejudiciul moral cauzat prin supunerea neîntemeiată urmăririi penale, însă prima instanță nejustificat și neîntemeiat a subestimat compensația bănească în raport cu suferințele reclamantului în prezenta speță.

Instanța de apel a reținut că la aprecierea prejudiciului moral care îl va acorda reclamantului Duca Valeriu va ține cont de perioada aflării sub urmărirea penală, circumstanță care i-a cauzat stare de stres și de frustrare reclamantului, or analizând

circumstanțele de fapt din materialele dosarului se constată cu certitudine că Duca Valeriu a fost bănuit de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 361 alin. (2) lit. b) CP, respectiv s-a aflat sub urmărirea penală din data de 18 octombrie 2014 până la 22 octombrie 2014 și din data de 16.01.2015 până la 15 aprilie 2016, perioadă în care reclamantului i-au fost cauzate suferințe psihice.

Totodată, instanța de apel a constatat că estimarea de către reclamantul Duca Valeriu a prejudiciului moral în sumă de 10 500 lei este exagerată și în urma estimărilor efectuate pe o bază echitabilă, conform prevederilor art. 1423 Cod Civil, a considerat că este oportun să fie acordat reclamantului suma de 5000 lei, cu titlu de prejudiciu moral pe care o consideră rezonabilă, echitabilă și compensatorie, or prejudiciul moral nu poate fi deturnat de la scopul său, prin majorare, așa cum solicită reclamantul Duca Valeriu în acțiune, or acest lucru i-ar conferi acestuia un folos material necuvenit, fără o justificare causală în eroarea penală și consecințele acesteia.

La data de 03 aprilie 2017 Ministerul Justiției al RM a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 14 decembrie 2016, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie respinsă.

În motivarea recursului a indicat că instanța de apel, verificând legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe, eronat a interpretat dreptul material care reglementează aprecierea prejudiciului material și moral.

Prin prisma art. 3 alin. (1) lit. a) al Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998, susține că pentru angajarea răspunderii statului pentru prejudiciul cauzat prin erori judiciare și de urmărire penală sunt necesare unele condiții speciale, și anume existența faptei ilicite, respectiv nu orice acțiune a organelor de drept atrage răspunderea statului.

Menționează că Duca Valeriu nu a fost reținut sau arestat, nu a fost nici măcar învinuit, în privința sa nu a fost aplicată nici o măsură preventivă, astfel, nu a fost limitat în drepturile sale și tras la răspundere penală pentru a putea fi încasat prejudiciu din bugetul de stat.

Totodată, specifică că despre cauza penală nu au fost răspândite careva informații neveridice, iar Duca Valeriu nu a înaintat probe concludente care să ateste faptul că bănuiala sa ar fi avut efecte negative asupra reputației sale.

Insistă că potrivit legislației procesual-penale, organul de urmărire penală este în drept să efectueze acțiuni de urmărire penală necesare pentru stabilirea adevărului și apărarea intereselor altor persoane, inclusiv intereselor statului.

Cât privește prejudiciul moral încasat, remarcă că despăgubirea acordată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în legătură cu daunele morale este menită să furnizeze o compensație financiară și nicidecum nu are drept scop obținerea unor foloase necuvenite.

Consideră că Duca Valeriu nu a prezentat probe care ar demonstra că ar fi avut suferințe psihice cauzate ca urmare a pornirii urmăririi penale.

În acest context, invocă că cele patru deplasări tur-retur Orhei-Drochia constatate de instanța de apel din 28 februarie 2014, 08 august 2014, 20 februarie 2015 și 30 decembrie 2015 întru confirmarea cheltuielilor de transport în sumă de 696 lei nu reflectă în totalitate scopul deplasării, or, potrivit scrisorii IGP nr. 1195 din 03 februarie 2014 Duca Valeriu a fost invitat să fie audiat la data de 12 februarie 2014, iar pentru

data de 08 octombrie 2014 și 30 decembrie 2015 nu este justificată deplasarea sa la Drochia.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

La caz, se constată că decizia instanței de apel din 14 decembrie 2016, a fost expediată în adresa recurentului la data de 03 februarie 2017, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire nr. 1113 (f. d. 255, vol. I)), și a fost recepționată la data de 10 februarie 2017, ceea ce se atestă prin ștampila cu nr. de intrare 2816 aplicată pe scrisoarea de însoțire (f. d. 7, vol. II)

Astfel, instanța de recurs consideră că recurentul s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la data de 03 aprilie 2017 în termen.

La data de 15 mai 2017, în adresa intimaților Duca Valeriu și Procuratura Generală al RM a fost expediată copia recursului declarat de către Ministerul Justiției, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței.

La data de 29 mai 2017, intimatul Duca Valeriu a depus referință la recursul declarat de către Ministerul Justiției al RM împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 14 decembrie 2016, prin care a solicitat declararea recursului drept inadmisibil și menținerea deciziei instanței de apel ca fiind întemeiată și legală.

Examinând temeiurile recursului, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de către Ministerul Justiției al RM, este inadmisibil din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) CPC, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin. (2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de către Ministerul Justiției al RM, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432, alin.(2), (3) și (4) CPC, or recurentul nu a invocat nici un temei care ar indica la ilegalitatea deciziei instanței de apel.

Mai mult, argumentele invocate în recurs se axează asupra fondului cauzei, constituind o reproducere a celor aduse în cererea de apel.

Prin urmare, argumentele recursului nu indică la încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. art. 432, alin.(2), (3) și (4) CPC.

Aici, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ține să menționeze că conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Purcell contra Irlandei, 16 aprilie 1991), pe când în recursul declarat de către Ministerul Justiției al RM, asemenea aspecte nu se regăsesc.

Distinct de cele relatate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de către Ministerul Justiției al RM, ca inadmisibil.

În conformitate cu art. art. 270, 431 alin. (2), art. 433 lit. a), art. 440 CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d i s p u n e:

Recursul declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul

Valeriu Doagă

Judecătorii

Ion Druță

Tamara Chișca-Doneva